

Islamic Knowledge and Insight

معرفت و بصیرت اسلامی

The Harms of Presumptive Good Opinion Towards a Fasiq in Selecting Him as a Spouse

آسیب‌های حسن ظن به فاسق در انتخاب او به عنوان همسر

1. Mohamad Taghi Sobhaninia: Associate Professor, Department of Islamic Ethics, University of Quran and Hadith, Qom, Iran
2. Sahand Bordbar*: PhD Student, Department of Islamic Studies, Ethics Orientation, University of Quran and Hadith, Tehran Campus, Iran.
(Email: Saleh5885@yahoo.com)

۱. محمد تقی سبحانی نیا: دانشیار، اخلاق اسلامی، دانشگاه قرآن و حدیث، قم، ایران
۲. سهند بردبار*: دانشجوی دکتری، رشته مدرسی معارف اسلامی، گرایش اخلاق، دانشگاه قرآن و حدیث، پردیس تهران، ایران. (پست الکترونیک: Saleh5885@yahoo.com)

Abstract

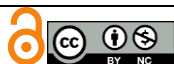
چکیده

The aim of this study is to examine the harms that arise from presuming good opinion towards individuals of immorality (fasiq) when selecting them as spouses. This research analyzes and investigates the presumption of good opinion towards fasiq in the context of marriage, enumerates the consequences of marrying a fasiq, and elucidates the necessity of refraining from oversimplification in this regard to prevent potential harms. In this article, a library method is employed, utilizing Islamic teachings, especially the Quran and Hadith, for analysis and discussion. Individuals of immorality typically have less commitment to their spouses and may easily betray their obligations. Lack of loyalty to agreements and covenants, unrepentance, moral corruption, severing of kinship ties, misleading companions, harming individuals and the faith-based community, and mocking religious beliefs are among the characteristics of fasiqs that may inflict serious damage to marital life. Marrying a fasiq results in adverse outcomes such as infidelity, temptation to sin, weakening of faith, improper upbringing of children, etc., each of which can lead to the dissolution of the family nucleus and even divorce. Presumption of good opinion and trust without investigation in important matters like selecting a spouse is erroneous. If this presumption is towards a fasiq, it is significantly more dangerous and highly reprehensible. Considering the negative traits of a fasiq, they will not be a suitable and reliable companion. Ultimately, this article concludes that a fasiq fundamentally does not possess sufficient merit for presumption of good opinion and trust, and one should not take their promises at face value in the important matter of marriage.

Keywords: Presumptive Good Opinion, Marriage, Immorality, Fasiq, Spouse Selection, Couples, Proposal

هدف این پژوهش بررسی آسیب‌هایی است که در اثر خوش گمانی به اهل فسق در انتخاب ایشان به عنوان همسر پدید می‌آید. این تحقیق خوش گمانی نسبت به فاسق در موضوع ازدواج را مورد تحلیل و بررسی قرار داده عواقب ازدواج با فاسق را برشمرده است و به تبیین لزوم خودداری از ساده انگاری در این خصوص برای پیشگیری از آسیب‌های احتمالی آن پرداخته است. در این مقاله با روش کتابخانه‌ای با استفاده از آموزه‌های اسلامی بویژه قرآن و حدیث به تحلیل و بررسی پرداخته می‌شود. اهل فسق معمولاً تعهد کمتری به همسران خود دارند و ممکن است به آسانی در تعهدات خود خیانت کنند. عدم وفاداری به عهد و پیمان، اصلاح‌ناپذیری، فساد اخلاقی، قطع رحم، گمراه ساختن همنشین، زیان رسانی به فرد و جامعه ایمانی، تمسخر اعتقادات دینی و... از جمله ویژگی‌های فاسقان می‌باشند که ممکن است به زندگی زناشویی آسیب‌های جدی وارد سازند. ازدواج با فرد فاسق پیامدهای ناگواری همچون خیانت، ابتلاء به گناه، سستی ایمان، تربیت نادرست فرزندان و... بوجود می‌آورد که هر یک از این موارد می‌توانند زمینه ساز اضمحلال گسیختگی کانون خانواده و حتی سبب طلاق گردد. خوش گمانی و اعتماد بدون تحقیق در امور مهم مانند انتخاب همسر، امری نادرست است. اگر این خوش گمانی به شخص فاسق باشد، به مراتب خطرناک‌تر و بسیار مدموم است. فاسق باتوجه به اوصاف منفی که دارد همنشین مناسب و موثقی نخواهد بود. در نهایت، این مقاله به این نتیجه می‌رسد که اساساً شخص فاسق شایستگی کافی برای خوش گمانی و اعتماد را ندارد و نباید در موضوع مهم ازدواج به او وعده هایش با حسن ظن نگریست.

کلیدواژه‌ها: حسن ظن، ازدواج، فاسق، انتخاب همسر، زوجین، خواستگار

How to cite: Sobhaninia, M. T., & Bordbar, S. (2024). The Harms of Presumptive Good Opinion Towards a Fasiq in Selecting Him as a Spouse. *Islamic Knowledge and Insight*, 2(3), 37-45.

© 2024 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Submit Date: 05 August 2024

Revise Date: 16 September 2024

Accept Date: 29 September 2024

Publish Date: 13 October 2024

شیوه استناددهی: سبحانی نیا، محمد تقی. و بردبار، سهند. (۱۴۰۳). آسیب‌های حسن ظن به فاسق در انتخاب او به عنوان همسر. *معرفت و بصیرت اسلامی*، ۲(۳)، ۳۷-۴۵.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

تاریخ ارسال: ۱۵ مرداد ۱۴۰۳

تاریخ بازنگری: ۲۶ شهریور ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۸ مهر ۱۴۰۳

تاریخ چاپ: ۲۲ مهر ۱۴۰۳

مقدمه

اسلام به اهمیت پیوند زناشویی تاکید نموده و بر اساس حدیثی از پیامبر گرامی اسلام (ص) به عنوان تکمیل کننده نصف دین (Majlisi, 1983) معرفی شده است. ازدواج در اسلام به عنوان یک رویداد مقدس و نه تنها یک اتفاق زندگی، بلکه به عنوان یک عبادت و وظیفه معنوی نیز تلقی می شود.

در آموزه های اسلامی به حسن ظن و گمان نیکو داشتن به دیگران توصیه شده است اما باید در نظر داشت که این امر در صورتی است که شخص مقابل حداقل های لازم برای ظن نیکو را داشته باشد. انسان فاسق که آشکارا و علنی از احکام و مقررات و ضوابط اسلامی و اخلاقی خارج شده (Mostafavi, 1981) و آشکارا گناه می کند شایستگی حسن ظن را ندارد زیرا حصول گمان پسندیده منوط بر ظواهر و شواهدی است که موافق چنین گمانی باشد اما وقتی شواهد از خصوصیات منفی او حکایت می کند چیزی جز سوء ظن حاصل نخواهد شد و گمان نیکو خلاف ظاهر است و با اصل احتیاط همسو نبوده و در نتیجه خردمندانه نیست.

از نظر اخلاق اسلامی، معاشرت با اهل فسق، به طور کلی، امری ناپسند و مذموم است. فاسقان ویژگی ها و صفات منفی دارند که می تواند برای دیگران نیز آثار زیانباری به دنبال داشته باشد از جمله:

۱. قابل اعتماد نیستند. (حجرات آیه ۶)
۲. دو چهره و اهل نفاق هستند. (توبه آیه ۶۷)
۳. اهل تهمت زدن هستند. (نور آیه ۴)
۴. پیمان الهی را می شکنند. (بقره آیه ۲۷)
۵. پیوندهایی را که خداوند دستور داده قطع می کنند. (بقره آیه ۲۷)

۶. اهل فساد هستند. (بقره آیه ۲۷)
- مصادیق متعدد و گوناگونی برای فسق میتوان ذکر نمود از جمله حرامخواری (مائده آیه ۳)، قمار بازی (مائده آیه ۳)، قذف (نور- آیه ۴)، همجنسگرایی (انبیاء- آیه ۷۴)، نفاق (توبه آیه ۶۷) و... که هریک

از اینها به نوبه خود میتواند موجب ناامنی محیط خانواده و جامعه گردد و بر آمار جرم و جنایت بیافزاید.

به نظر می رسد که درموضوع بسیار مهم انتخاب همسر باید تا جای ممکن بر اساس قطع و یقین عمل نمود و اکتفا به ظن و گمان خلاف احتیاط است. از طرفی به علت مهم بودن این مطلب برای جلوگیری از انتخاب نادرست می بایست نهایت دقت و احتیاط را به جای آورد لذا نه تنها جای حسن ظن نیست بلکه لازم است ابتدائاً با سوء ظن به گزینه مد نظر نگریت و تمامی ادعاهای او مورد راستی آزمایی و تحقیق و تفحص قرار گیرد؛ نه آنکه با ساده انگاری به ظواهر اعتماد شود.

حضرت پیامبر گرامی اسلام (ص) می فرمایند:

«احْتَرِسُوا مِنَ النَّاسِ بِسُوءِ الظَّنِّ»

عمومیت لزوم احتیاط و تفحص در این امر سرنوشت ساز به گونه ای است که حتی اگر شخص، در ظاهر انسانی درستکار و مومن به نظر برسد این حُسن ظاهر برای احراز صلاحیت او کافی نیست و باید حتماً مورد ارزیابی دقیق قرار بگیرد.

هدف این پژوهش بررسی تأثیر حسن ظن به فاسقین در انتخاب آن ها به عنوان همسر می باشد.

روش پژوهش

در این مقاله با روش کتابخانه ای به تحلیل و توصیف این موضوع با استفاده از آموزه های اسلامی پرداخته می شود. این پژوهش بر پایه مفاهیم آیات قرآن کریم و روایات معصومین (ع) و نیز تحقیقات انجام شده توسط پژوهشگران صورت گرفته است که با تبیین موضوع به تحلیل اطلاعات دریافتی از این منابع می پردازد.

اهمیت انتخاب کفو و همتا گزینی

بی گمان از مهم ترین عوامل پیوند پایدار و ازدواج موفق و زندگی آرام، هم شأن بودن زن و مرد است. اسلام به هم شأن بودن زوجین در امر خطیر ازدواج تأکید فراوان کرده و با واژه «کفو» از آن یاد کرده است؛ «کفو» در لغت به معنای شبیه و مانند است، در مسئله

ازدواج تا حدی باید از نظر ظاهر و باطن بین زن و مرد شباهت وجود داشته باشد (Askari-Islampour, 2007).

کفو بودن دو شخص برای ازدواج شامل همسو بودن آنها از لحاظ اعتقادی، اخلاقی، مالی، فرهنگی، ظاهری و... می باشد که هر یک از این موارد می تواند در سازگاری آنها در زندگی مشترک مهم و در دوام پیوندشان موثر باشد. در میان ملاک های همتایی بعضی از موارد مانند ایمان و اخلاق از اهمیت بیشتری برخوردار است کما اینکه مواردی وجود داشته که زوجین مثلاً از لحاظ مالی یا ظاهری در یک سطح نبوده اند در حالی که زندگی خوب و موفقی را با یکدیگر داشته اند اما ملاکی مثل اخلاق به قدری مهم است که تاثیر مهم و محسوسی در رضایت از زندگی خواهد داشت.

قرآن کریم درباره ازدواج به شایستگی و همتا بودن همسران نسبت به یکدیگر اشاره می نماید:

(الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ...) (نور - آیه ۲۶)

ازدواج دختری مومن با پسری فاسق و یا بالعکس می تواند از ابعاد مختلفی نامطلوب باشد. اختلاف در اعتقادات، اختلاف در عمل و رفتار، اختلاف در آرمان ها و اختلاف در ارزش ها بخشی از موارد عدم تناسب میان آنهاست که می تواند در آینده زمینه ساز چالش ها و مشکلات فزاینده ای گردد.

فلسفه نهی از اعتماد و حسن ظن به فاسق

در آموزه های اسلامی از اعتماد و حسن ظن داشتن به فاسق نهی شده است زیرا می تواند آسیب های متعددی را بدنبال داشته باشد. این آسیب ها زمانی افزایش می یابد که شخص با تکیه بر اعتماد و خوش گمانی به فاسق بر معاشرت خویش با او بیافزاید. معاشرت و ارتباط با اهل فسق موجب تأثیر پذیری از آنها می گردد و طبیعتاً ازدواج که مهمترین مصداق معاشرت است تأثیر پذیری بیشتری را بدنبال خواهد داشت. از جمله ویژگی های فاسقان که قابل سرایت است:

۱. گمراه ساختن همشین و مصاحب

از عوامل گمراهی معاشرت و ارتباط با اهل فسق است که در اندیشه و اعتقادات انسان تأثیرگذار بوده و از موجبات شقاوت انسان محسوب می شود. قرآن کریم (فرقان- آیه ۲۸) دوست بد را مایه حسرت در روز قیامت معرفی می کند.

۲. زیان رسانی به فرد و جامعه ایمانی

فاسقین بر وی زمین فساد می کنند (بقره - آیه ۲۷) و از جمله آنها منافقین هستند که به علت گمراهی از راه حق نه تنها خود دچار فساد و هلاکت هستند بلکه سعی می کنند دیگران ورطه هلاکت و فساد بکشانند.

سه آیه از قرآن کریم (بقره - آیات ۲۰۴ تا ۲۰۶) «درباره " اخنس بن شریق " نازل شده که مردی زیبا و خوش زبان بود و تظاهر به دوستی پیامبر ص می کرد خود را مسلمان جلوه می داد و سوگند می خورد که آن حضرت را دوست دارد و به خدا ایمان آورده، پیامبر ص هم که مامور به ظاهر بود با او گرم می گرفت و او را مورد محبت قرار می داد، ولی او در باطن مرد منافقی بود، در یک ماجرا زراعت بعضی مسلمانان را آتش زد و چهارپایان آنان را کشت (و به این ترتیب پرده از روی کار او برداشته شد) در اینجا آیات فوق نازل شد.» (مکارم شیرازی-۱۳۷۴ه.ش)

۳. نیرنگ و فریب

ارتباط با فاسقان از جمله تعاملات مالی و شراکت با آنها خطر خسارت و متضرر شدن را به همراه دارد زیرا طبق آیه قرآن کریم (بقره - آیه ۲۷) آنها عهد الهی را می شکنند و حکم خدا را نادیده می گیرند لذا غیر قابل اعتمادند.

«آنها که خدا را فراموش کرده و سر از اطاعت او بر تافته اند و حتی نسبت به خویشاوندان خود، رحم و شفقت ندارند پیدا است با دیگران چگونه معامله خواهند کرد؟» (Makarem Shirazi, 1995)

۴. تمسخر اعتقادات دینی

تمسخر و به بازیچه گرفتن دین و احکام دینی یکی از حربه های فاسقان در تضعیف ایمان مؤمنین، تحقیر و تضعیف روحیه و دشمنی با آنها محسوب می شود. قرآن کریم (نساء - آیه ۱۴۰) از همنشینی

۷. ضعف اخلاقی

فسق به عنوان نشانه‌ای از ضعف اخلاقی فرد تلقی می‌شود و این ضعف می‌تواند به دیگر جنبه‌های زندگی فرد سرایت کند، که این امر می‌تواند به ایجاد مشکلات اخلاقی و رفتاری در زندگی مشترک منجر شود و در نهایت به طلاق بیانجامد. ضعف اخلاقی فاسق در مواردی مانند دروغ‌گویی، بدزبانی، حسادت، لجبازی، پرخاشگری، بی‌غیرتی و... نمایان می‌شود و آرامش محیط خانواده را تحت تأثیر قرار داده و به تلاطم می‌کشانند.

شخص فاسق از نظر خلق و خو شرایط و شایستگی کافی را ندارد درحالی‌که اخلاق نیکو از مهم‌ترین ملاک‌های ازدواج موفق بشمارد می‌آید. حضرت پیامبر اکرم (ص) در حدیثی به دو ویژگی مهم در زمینه انتخاب همسر اشاره می‌نماید:

«إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَ خُلُقَهُ فَرُجُوهُ - إِلَّا تَفْعَلُوا تُكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَ فَسَادٌ كَبِيرٌ» (انفال - آیه ۷۳) (Ibn Abi Jumah et al., 1983)

ساده‌انگاری فسق در ازدواج

عامل بسیاری از مشکلات زوجین این است که قبل از ازدواج نسبت به اموری مهم کوتاهی و ساده‌اندیشی نموده‌اند و آن را موضوعی پیش پا افتاده قلمداد کرده‌اند. فسق صفتی مهلک و خطرناک است که زندگی خود فاسق و معاشران او را به خطری اندازد. ساده‌انگاری و خوش‌گمانی به فاسق در مسئله ازدواج ممکن است به این صورت باشد که مثلاً اگر او شخص شراب‌خواری است گمان شود که این ویژگی به تنهایی نمی‌تواند آسیبی به خانواده وارد سازد درحالی‌که این گمانی نادرست است زیرا:

اولاً شراب‌خواری به‌خودی‌خود می‌تواند آسیب‌های خطرناکی برای همسر و محیط خانواده به همراه داشته باشد.

ثانیاً شخصی را که واجد مصداقی از فسق می‌دانیم ممکن است به‌طور پنهانی به مواردی دیگری از فسق نیز آلوده باشد و یا با همین رویه در آینده آلوده آن مصادیق گردد.

با کسانی که آیات الهی را به تمسخر می‌گیرند باز می‌دارد و می‌فرماید اگر این کار را کنید شما هم مثل آن‌ها محسوب خواهید شد.

۵. رسوایی

معاشرت با فاسقان احتمال بی‌آبرویی و رسوایی را به دنبال دارد زیرا اولاً صرف معاشرت با آن‌ها از منظر دیگران موجب ملحق شدن به آن‌ها تلقی می‌شود و از سوی دیگر احتمال تأثیر پذیرفتن از آنان می‌تواند اسباب آلودگی و سپس بی‌آبرویی را به دنبال بیاورد.

بنابر فرمایش حضرت امام حسین (ع) همنشینی با فاسق ایجاد شک و ریب می‌کند:

«مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْفِسْقِ رِيْبٌ» (Ibn Tawus et al., 1988)

رفت و آمد با انسان‌هایی که به فسق و فجور شهره هستند شخصیت و آبروی انسان را به خطر می‌اندازد الحاق شدن به اشرار حرمت و احترام مؤمن را ضایع می‌کند و فرد را در معرض تهمت‌ها و سوءظن دیگران قرار می‌دهد که همه این‌ها نتیجه مجالست و معاشرت با اهل فسق می‌باشد.

۶. تعهد گریزی

ازدواج با تعهداتی همراه است و طرفین خود را به انجام آن امور متعهد می‌کنند. فرد فاسق همواره از زیر بار تعهد شانه خالی می‌کند و به آنچه بر عهده گرفته پایبند نیست و اهل خیانت است. این نوع رفتار می‌تواند به نارضایتی و ناهماهنگی در زندگی مشترک منجر شود که اغلب به طلاق ختم می‌شود.

اولین و مهم‌ترین تعهدی که انتظار می‌رود از شخص فاسق قبل از ازدواج گرفته شود تعهد به ترک فسق است اما خوش‌گمانی به وعده‌ای که فاسق نسبت به عدم ارتکاب و ترک فسق می‌دهد اشتباه است زیرا کسی که به منجلا ب فسق دچار شده است به‌طور کلی قابل اعتماد و شایسته حسن ظن نیست و همانگونه که بیان شد احتمال پیمان‌شکنی او زیاد است. بنابراین شخص فاسق که به عهد الهی پایبند نیست (بقره - آیه ۲۷)، و اوامر الهی را زیر پای می‌گذارد و با خویشان خود قطع رحم کرده و اهل فساد است مسلماً نمی‌توان در پایبندی و تعهد او نسبت به خانواده‌اش خوش‌گمان بود.

میگساری و مستی از اسباب اختلافات زناشویی محسوب می‌شود و آثار زیانباری همچون آسیب خطرناک رساندن به دیگران، فحاشی و... را برای کانون خانواده در بر خواهد داشت و می‌تواند آمار طلاق را افزایش دهد. در آموزه‌های اسلامی بر لزوم خودداری از ازدواج با شراب‌خوار تأکید شده است. در روایتی حضرت امام رضا(ع) از زن دادن به شراب‌خوار نهی می‌فرمایند:

«وَإِيَّاكَ أَنْ تُزَوِّجَ شَارِبَ الْخَمْرِ فَإِنْ زَوَّجْتَهُ فَكَأَنَّمَا قُدَّتْ إِلَيَّ الزَّيْنُ» (Noori & The Al al-Bayt Institute for the

Revival of, 1989)

«بر اساس تحقیقات محققان مصرف مشروبات الکلی بر میزان طلاق اثرگذار است و افزایش مصرف 1 لیتری مشروبات الکلی به ازای هر نفر باعث افزایش حدود 20 درصدی در میزان طلاق می‌شود.» (Caces MF, Harford TC, Williams GD, Hanna EZ.- 1999) «گزارش اخیر سازمان ملل نشان می‌دهد که در کشورهای اوگاندا، شیلی، لهستان و ایالات متحده امریکا، خشونت علیه زنان عمدتاً تحت تأثیر الکل و مواد مخدر صورت می‌گیرد.» (Navabi Nejad, 2000).

و ثالثاً عشق و علاقه میان زوجین که به مرور شکل می‌گیرد میتواند موجب تاثیرپذیری شدید و نادیده گرفتن فسق و فجور او شود.

پیامدهای ازدواج با فاسق

۱. خیانت: خیانت در اعتماد و امانت شامل موارد متنوعی می‌شود زیرا در هر موضوعی ممکن است موضوع امانتداری مطرح باشد. در هر موردی که انسان به دیگری اعتماد می‌کند اگر آن شخص از این اعتماد سوء استفاده کند خیانت محسوب می‌شود. فاسق که به عهد و پیمانش با خداوند متعال پایبند نیست (بقره - آیه ۲۷) چگونه میتوان انتظار داشت که نسبت به بندگان خدا پیمان شکنی نکند.

۲. قطع رحم: رفتارهای فاسقانه می‌تواند به تنش و درگیری در اقوام منجر شوند، که این تنش‌ها نارضایتی و ناهماهنگی در زندگی مشترک را به همراه آورده و از موجبات قطع رحم

است. فاسقان قاطع رحم هستند و بر اساس فرموده قرآن آنها پیوندهایی که خدا به آن دستور داده است را قطع می‌کنند. (همان)

۳. ابتلاء به گناه: ازدواج با انسان فاسق عاملی برای ترغیب انسان به گناه می‌باشد زیرا زوجین نزدیکترین همشینی‌ها به یکدیگر می‌باشند و همشینی با گناهکار زمینه ساز ارتکاب گناه است. شرارت نفس قابل سرایت است لذا شرور فاسق به همشین او نیز منتقل می‌گردد. حضرت امام علی(ع) می‌فرمایند:

«لا تصحب الشرير فإن طبعك يسرق من طبعه شراً وأنت لا تعلم» (ابن ابی الحدید- شرح نهج البلاغه)

۴. سستی ایمان: اعتقادات همشین در انسان تأثیر گذار است. ناامید سازی نسبت به دین، کفرگویی، شبهه افکنی و... همه از مواردی است که تجلی آن در رفتار و کلام فاسق قابل مشاهده است لذا در همسر او که همشین نزدیکش است بسیار مؤثر می‌باشد. حضرت امام علی(ع) درباره تأثیر همشینی با هوسرانان بر ایمان می‌فرمایند:

«مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَسَاءٌ لِلْإِيْمَانِ وَ مَحْضَرَةُ لِلشَّيْطَانِ» (نهج البلاغه- خطبه ۸۶)

۵. تربیت نادرست فرزندان: شخص فاسق همان‌طور که خویش دچار اخلاق و رفتار نادرست است نمی‌تواند در تربیت اخلاقی و رفتاری فرزندان نیز موفق باشد. عملکرد نادرست والدین به‌خودی‌خود الگویی منفی در تربیت فرزندان محسوب می‌شود و ممکن است رفتار و اخلاق آن‌ها به‌مراتب منفی‌تر باشد و به انحرافات مختلفی چون بی‌بندوباری و اعتیاد کشیده شوند.

عدم شایستگی فاسق برای ازدواج

همان‌طور که بیان شد ویژگی‌های اهل فسق مانند عدم پایبندی به عهد و پیمان، گمراهی، فحشاء و... و همچنین تأثیرگذاری این اوصاف در همسر، به خوبی روشن می‌سازد که شخص فاسق گزینه مناسبی برای ازدواج نیست و وصلت با او با هدف اصلی از ازدواج که آرامش و سعادت است منافات دارد.

شخصی برای ازدواج مناسب است که بتوان به او اعتماد کرد و برای حسن ظن داشتن به او شایستگی لازم را داشته باشد. شخص فاسق شایستگی کافی برای خوش گمانی و اعتماد را ندارد و بر اساس آموزه‌های اسلامی ازدواج مومنین با اهل فسق ناپسند است کما اینکه قرآن کریم از ازدواج مؤمن با شخص زناکار نهی فرموده است (نور - آیه ۳).

پیشگیری از آسیب‌های خوش گمانی نسبت به فاسق در ازدواج

خوش گمانی و ساده لوحی ریشه بسیاری از اشتباهات بشر است که در بعضی از موارد مانند ازدواج پیامدهای جبران ناپذیری را بدنبال خواهد داشت. برای جلوگیری از این پیامدها لازم است با چشمی باز و آگاهی کافی بدور از احساسات اقدام نموده و از هرگونه عجله و ساده انگاری خودداری کرد.

برای مقابله با آسیب‌های ناشی از خوش بینی نابجا به افرادی که رفتارهای نامناسب دارند، می توان از استراتژی‌های زیر بهره برد:

۱. لزوم عدم خوش گمانی: نباید به شخص فاسق حسن ظن داشت زیرا فاسق شایستگی خوش گمانی ندارد آن‌هم در موضوع ازدواج که اساساً اکتفا به گمان نادرست است. انتخاب همسر باید با تحقیق دقیق انجام پذیرد و اصلاً اتکا به ظن و گمان شایسته نیست زیرا این مطلب به قدری مهم و سرنوشت ساز است که نیازمند دقت بسیار است.

۲. عدم دلخوشی به وعده‌ها: به قول و وعده‌های فاسق نباید دلخوش شد زیرا فاسقین به عهد و پیمان خود وفا نمی کنند (بقره - آیه ۲۷) و لذا به تعهدات آن‌ها نسبت به خانواده اعتباری نیست.

۳. دقت در تحقیق: در تحقیقات قبل از ازدواج از اشخاص مختلف باید دقت زیادی به خرج داد و از خوش گمانی در اقوال آن‌ها خودداری کرد. چه بسا انسان فاسق به دیگران و دوستان خود سفارش کرده باشد که او را فردی موجه معرفی نمایند درحالی که حقیقتاً چنین نباشد. تشخیص فسق و عدل ممکن

است در بعضی از موارد کاری دشوار باشد زیرا اهل فسق اهل ریا و نفاق هستند.

۴. مشاوره قبل از ازدواج: فراهم کردن جلسات مشاوره برای زوج‌های در آستانه ازدواج می تواند آن‌ها را در شناخت بهتر یکدیگر و تصمیم گیری آگاهانه تر یاری رساند.

نتیجه گیری

در این پژوهش تأثیر اعتماد به فرد فاسق در انتخاب او به عنوان همسر و حسن ظن نسبت به تعهدات پذیرفته شده توسط او بر اساس متون و حیانی اعم از قرآن و حدیث مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های این مطالعه نشان می دهد که خوش بینی نابجا به افراد فاسق به ویژه در مسئله انتخاب همسر عواقب جبران ناپذیری برای فرد و خانواده به همراه خواهد داشت.

نتایج این بررسی و مطالعه کتابخانه‌ای حاکی از آن است که:

۱. افراد فاسق به دلیل ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری مذموم قابل اعتماد نیستند و انتخاب آن‌ها به عنوان همسر خردمندانه و دوراندیشانه نیست و چنین اعتمادی ساده لوحانه بوده و آسیب‌های متعدد و متنوعی به همراه خواهد داشت.

۲. ازدواج با فرد فاسق که بر سلوک و روش خود پابرجاست و اصلاح عقاید و رفتار او احراز نشده در آینده موجب اضمحلال کانون خانواده خواهد شد و موفقیت در تربیت فرزندان را غیر قابل دسترسی خواهد کرد.

۳. خیانت فرد فاسق به همسر خود آسیب جبران ناپذیری به همسر او خواهد زد و ممکن است او را نیز به خیانت وا دارد.

۴. به بی‌اعتمادی و اختلافات خانوادگی دامن زده و تا مرز فروپاشی بنیان خانواده نیز پیش می‌رود.

۵. اخلاق و باورهای دینی و ارزشی در کانون خانواده آسیب جدی خواهد دید.

۶. تربیت نسل آینده را تهدید کرده و آینده فرزندان را در حوزه‌های تحصیلی، اجتماعی، روانی، اخلاقی و دینی به مخاطره می‌اندازد.

۷. فروپاشی ظاهری یا واقعی خانه و خانواده به جامعه نیز سرایت کرده و اعضای خانواده مبتلا در نهایت آثار نامبارکی از جمله ناهنجاری‌های اخلاقی و بزهکاری اجتماعی را در جامعه رقم می‌زنند.

با توجه به اهمیت موضوع ازدواج در سعادت فردی و اجتماعی، نتایجی را که این پژوهش به ارمغان آورد ضرورت اتخاذ تصمیمات آگاهانه و مبتنی بر واقعیت در انتخاب همسر را تأکید می‌نماید. بر این اساس انتخاب همسر با اتکا بر داده‌های برآمده از ظن و گمان اقدامی نادرست است مخصوصاً اگر شخص مورد نظر فردی فاسق باشد.

trust and harmonious relationships within the community. However, this concept is not unconditional. Islam mandates that good faith can only be attributed when there are sufficient positive indicators of an individual's character. A fasiq, by definition, is someone who consistently violates Islamic laws and moral principles openly and without remorse. As such, it is argued that a fasiq is unworthy of the presumption of good faith. The foundation of good opinion lies in the outward manifestations of an individual's character, which should align with positive assumptions. When the visible traits of a person point towards negative qualities, such as habitual disobedience to Islamic commands, any assumption of goodness becomes misguided and cannot be considered rational or prudent. In this context, relying on the appearance of a fasiq's behavior to justify a good opinion would be contrary to Islamic teachings, and more importantly, it would be incompatible with the principles of caution and discernment (Mostafavi, 1981).

The core argument in this research is that fasiqs possess characteristics that render them unsuitable as marriage partners, particularly because of the risks they pose to the stability and sanctity of marital life. According to Islamic ethical teachings, associating with individuals who engage in sinful behavior, particularly those who openly defy Islamic values, is highly discouraged. The fasiq's inability to uphold basic moral and religious

بنابراین ضرورت دارد که با کسب اطمینان کافی نسبت به شایستگی‌های همسر آینده خود را از عواقب منفی اعتماد نابجا و انتخاب نادرست مصون نگاه داشت.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ گونه تضاد منافی وجود ندارد.

EXTENDED ABSTRACT

Marriage, in Islam, is not merely a social contract but a sacred bond that has profound spiritual significance. According to a hadith from the Prophet Muhammad (PBUH), marriage is considered as completing half of one's faith (Majlisi, 1983). In Islamic teachings, marriage is viewed as an act of worship and a moral duty, rather than just a personal event. The institution of marriage is thus highly valued, with profound spiritual, emotional, and social implications for both individuals and the broader community. The Islamic faith also emphasizes the importance of forming good opinions about others, advocating for positive assumptions and trust. However, this virtue is conditional on the individual's fulfillment of certain minimal standards that would justify the assumption of good faith. In the case of a fasiq (immoral person), who openly defies Islamic law and ethics (Mostafavi, 1981), the presumption of good faith becomes problematic. This research aims to analyze the consequences of presuming good faith towards a fasiq, particularly in the context of marriage, and to highlight the potential harms that can arise from such an error in judgment.

Islamic ethics strongly encourage positive assumptions and avoiding suspicion or negative judgments about others, as long as there is no substantial evidence to the contrary. The concept of "husnu dhan" (good opinion) is integral to fostering

principles is often reflected in several negative traits, all of which have the potential to cause significant harm to both their spouse and the broader community. These traits include but are not limited to: a lack of trustworthiness, infidelity, dishonesty, and a disregard for mutual obligations within the marriage (Majlisi, 1983). Additionally, a fasiq is typically more likely to exhibit harmful behaviors such as mocking religious beliefs, corrupting the morals of others, and undermining the values of faith. These traits contribute to the destabilization of marital relationships and, by extension, the family structure. As such, the selection of a fasiq as a spouse exposes one to considerable risk, not only in terms of personal betrayal but also in the broader spiritual and moral decay that may ensue from such a union.

The consequences of marrying a fasiq are far-reaching and multifaceted. One of the most immediate and severe impacts is the erosion of trust within the marriage. Marriage, according to Islamic teachings, is built on a foundation of mutual respect, loyalty, and commitment to each other's well-being. A fasiq, who has shown a consistent disregard for religious and ethical norms, is unlikely to honor the covenant of marriage, leading to infidelity and betrayal. This breach of trust can undermine the emotional and spiritual integrity of the marriage. Furthermore, the fasiq's behavior may lead to spiritual degradation, as their influence can weaken the faith of their spouse and lead them into sinful behavior (Majlisi, 1983). This is particularly damaging in the context of Islamic marital life, where both partners are expected to support each other in their spiritual and moral development.

Another critical impact is the improper upbringing of children. In Islam, parents are seen as the primary educators of their children, and the moral integrity of both parents is crucial in imparting proper values and beliefs. When one of the parents is a fasiq, this can lead to the transmission of negative traits to the next generation, perpetuating a cycle of moral and spiritual decay. The children raised in such an environment may develop skewed

perceptions of right and wrong, potentially leading them down a path of immorality themselves. This creates a harmful cycle that affects not only the family unit but also the wider community (Mostafavi, 1981).

One of the central themes explored in this research is the issue of oversimplification in the presumption of good faith, particularly when it comes to choosing a spouse. While Islam encourages a positive outlook towards others, this should not extend to those whose actions consistently contradict the principles of faith and morality. Presuming that a fasiq can be a suitable partner for marriage based on superficial characteristics or a temporary change in behavior is an example of oversimplification. Such an assumption neglects the deeper, more profound qualities that are necessary for a healthy and successful marriage. Moreover, oversimplifying the decision-making process regarding a marriage partner can lead to emotional, spiritual, and social harms, as the challenges and risks associated with living with a fasiq are often underestimated (Majlisi, 1983). Therefore, it is imperative that individuals approach the selection of a spouse with careful consideration, avoiding the temptation to view a fasiq through overly optimistic lenses.

In conclusion, the presumption of good faith towards a fasiq, especially in the context of marriage, is not only imprudent but also harmful. Islamic teachings emphasize that trust and good opinion should be based on solid evidence of an individual's character, which a fasiq does not possess. Marrying a fasiq brings with it numerous negative consequences, including the breakdown of trust, spiritual decline, and the improper upbringing of children. The risk of harm is compounded by the failure to recognize the true nature of a fasiq's character and the oversimplification of complex marital decisions. This research highlights the importance of caution, careful judgment, and adherence to Islamic ethical principles in selecting a marriage partner. The long-term consequences of marrying a fasiq underscore the necessity of maintaining vigilance and avoiding unwarranted

optimism in situations where the evidence suggests otherwise.

References

- Askari-Islampour, K. (2007). Criteria for Spouse Selection in Islamic Teachings. *Pasdar Islam Magazine*(310).
- Ibn Abi Jumhur, M. i. Z. a.-D., Marashi, S. a.-D., & Iraqi, M. (1983). *Awa'li al-La'ali al-Aziziyah fi al-Ahadith al-Diniyah* (Vol. 4). Sayyid al-Shuhada Institute.
- Ibn Tawus, A. i. M., Muwahhid Abtahi Esfahani, M. B., Halwani, H. i. M., Imam Mahdi, S., & Tabibpour, J. (1988). *Nuzhat al-Nazir wa Tanbih al-Khatir* (Vol. 1). Imam Mahdi School.
- Majlisi, M. B. i. M. T. (1983). *Bihar al-Anwar* (Vol. 111). Dar Ihya' al-Turath al-Arabi.
- Makarem Shirazi, N. (1995). *Tafsir al-Namoona*. Dar al-Kutub al-Islamiyya.
- Mostafavi, H. (1981). *Al-Tahqiq fi Kalimat al-Quran al-Karim*. Translation and Publishing Organization.
- Navabi Nejad, S. (2000). *The Contemporary Family: Typology and Its Challenges*.
- Noori, H. i. M. T., & The Al al-Bayt Institute for the Revival of, H. (1989). *Mustadrak al-Wasa'il wa Mustanbat al-Masa'il* (Vol. 30). Al al-Bayt Institute for the Revival of Heritage.